

Handhavingsbeleid onder de Omgevingswet

...soepel waar het kan
en een passende interventie waar nodig

Inhoudsopgave

Deelnemende waterschappen.....	4
Leeswijzer.....	4
1. Aanleiding, missie en visie	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Missie en visie	5
2. Omgevingswet.....	7
2.1 Deregulering.....	7
2.2 Zorgplicht.....	8
2.3 Voorlichting	8
2.4 Kwaliteit	8
3. Prioriteiten en programmering.....	9
3.1 Beleidscyclus ‘BIG-8’	9
3.2 Handhavingsdoelen	10
3.3 Prioritering	13
3.4 Programmering.....	15
4 Strategie	17
4.1 Nalevingsstrategie	17
4.2 Preventiestrategie	17
4.3 Toezichtstrategie	18
4.4 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)	21
5. Samenwerking.....	23
5.1 Wettelijk verplicht en geregeld	23
5.2 Bestuurlijke afspraken en overeenkomsten	24
5.3 Ambtelijke samenwerking.....	25
5.4 Gegevensuitwisseling	26

Samenvatting

Het document dat voor u ligt bevat een gezamenlijk beeld van de Noordoostelijke waterschappen over de gevolgen van de Omgevingswet op het handhavingsbeleid. Deze samenwerking draagt bij aan het stroomlijnen van het handhavingsbeleid in de praktijk binnen Noord-Oost Nederland. Hiermee zorgen we voor voor een gelijk speelveld voor het bedrijfsleven en inwoners!

De missie van de waterschappen is te zorgen voor schoon en gezond water, voldoende water in elk seizoen en voor veilig leven met water, in een veranderende en steeds complexer wordende omgeving. Met vergunningverlening, toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat activiteiten van derden en onszelf geen nadelige effecten hebben op deze missie en dragen we bij aan het bereiken van dit doel.

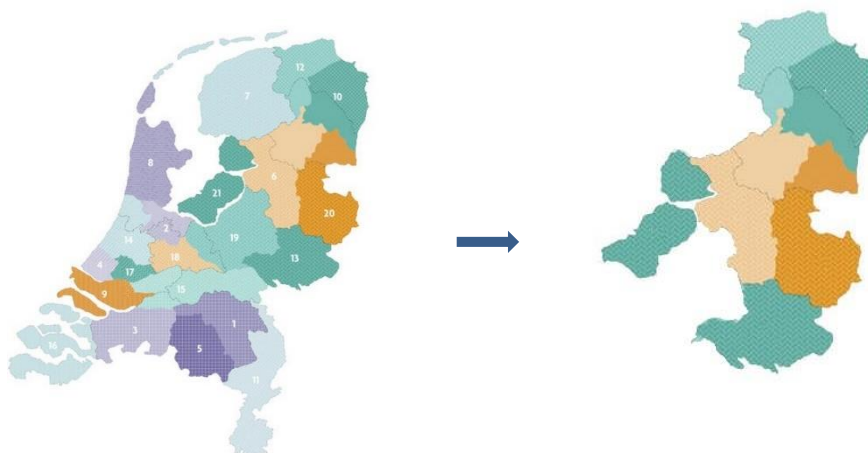
We houden rekening met de Omgevingswet waarbij het initiatief en het samenwerken centraal staan. We realiseren ons dat wij onze missie niet alleen op eigen kracht kunnen bereiken. Daarom zoeken we de verbinding en samenwerking met gemeenten, provincies, het Rijk, bedrijven, belangenorganisaties en gebruikers van ons beheersgebied. Door samen te werken blijven we in contact met de samenleving. Wanneer we bij het toezicht strijdige zaken constateren treden we handhavend op. Voor het bepalen van de uiteindelijke handhavingsactie gebruiken we de Landelijke Handhaving Strategie Omgevingswet (LHSO).

Komende 5 a 10 jaar kan van kunstmatige intelligentie worden verwacht dat ongewenste veranderingen in het beheergebied met behulp van luchtfoto's en algoritmen eenvoudiger worden opgespoord. De verwachting is dat in de beginperiode daardoor meer handhavend optreden nodig is. En mogelijk verschuift daardoor het karakter van het werk van toezichthouder meer naar handhaver. Wanneer er voldoende over deze nieuwe wijze van toezicht gecommuniceerd wordt, zal het ook een preventieve uitstraling hebben. Ook dit kan zijn weerslag hebben op de werkzaamheden van de handhaver die daardoor meer in de rol van voorlichter terecht komt.

Kortom er staat ons een boeiende tijd te wachten waarin veel gaat veranderen en de handhaving gaat meebewegen. In de praktijk betekent dit: soepel waar het kan en een passende interventie waar nodig!

Deelnemende waterschappen

De beheergebieden van de waterschappen Zuiderzeeland, Rijn en IJssel, Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta, Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, verbonden in dit handhavingsbeleid, omvatten Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Overijssel en de Liemers/Achterhoek. Het gebied omvat het noordelijk- en het oostelijk deel van het deelstroomgebied Rijn-Oost en het stroomgebied Eems.

Figuur Gebied deelnemende waterschappen

Leeswijzer

Dit beleidsdocument bestaat uit vijf hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding weer voor het opstellen van dit handhavingsbeleid en het doel van toezicht en handhaving.
- Het tweede hoofdstuk geeft een beeld van de veranderingen voor handhaving door de Omgevingswet.
- In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de handhavingsbeleidscyclus, prioritering en programmering van toezicht en handhaving.
- Het vierde hoofdstuk beschrijft de wijze van toezicht, handhaving en de nalevingstrategie. Aangegeven is welke strategie gevolgd wordt bij het houden van toezicht en handhaving. De uitwerking daarvan bestaat uit een specificatie van de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving.
- In het vijfde en laatste hoofdstuk wordt de samenwerking met handhavingspartners besproken.

1. Aanleiding, missie en visie

1.1 Aanleiding

Het operationele waterbeheer vindt plaats op het niveau van (deel)stroomgebieden. Een stroomgebied is een gebied waarbinnen al het overtollige oppervlaktewater naar hetzelfde afvoersysteem (zoals een rivier) stroomt. Nederland is verdeeld in vier stroomgebieden; de Maas, Schelde, Rijn en Eems. Zowel binnen als tussen de stroomgebieden wordt door de waterschappen samengewerkt op het terrein van Vergunningverlening en Toezicht en Handhaving (VTH). De komst van de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2024 en het voldoen aan de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving voor wat betreft de kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer zijn aanleiding voor de waterschappen om hun bestaande handhavingsbeleidsplannen te actualiseren.

Met het ondertekenen van een intentieovereenkomst tussen de omgevingsdiensten en waterschappen in Noordoost Nederland is eind 2020 de al bestaande samenwerking voor de VTH-taken in het stroomgebied Rijn-Oost uitgebreid naar het stroomgebied Eems en zijn de Noordelijke omgevingsdiensten en zijn de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze & Aa's daarbij aangesloten. Eén van de gezamenlijke projecten vanuit deze intentieverklaring is het project 'Handhavingsstrategie onder de Omgevingswet' met als resultaat dit nieuwe handhavingsbeleid. Op deze manier werken we samen aan de afstemming van beleid en uniformiteit binnen het toezichts- en handhavingsdomein voor Noordoost Nederland.

1.2 Missie en visie

Het waterschap heeft de wettelijke taak om de hoofdlijnen van het beleid en beheer vast te leggen in een waterbeheerprogramma. Het waterbeheerprogramma is een belangrijke instrument waarmee het waterschap aangeeft welke beleidsdoelen het nastreeft, welke inspanningen het pleegt om dat beleid te realiseren en welke financiële middelen daarmee gemoeid zijn. Voor de periode 2022-2027 hebben de afzonderlijke waterschappen in hun eigen waterbeheerprogramma's invulling gegeven aan hun ambities, de ontwikkelingen en opgaven binnen hun beheergebied. Onderstaande missie en visie beschrijft in hoofdlijnen de rode draad voor de VTH-taken van de waterschappen.

Missie waterschap

De opdracht van de waterschappen is te zorgen voor schoon en gezond water, voldoende water in elk seizoen en voor veilig leven met water, in een veranderende en steeds complexer wordende omgeving.

Visie waterschap

In een steeds hoger tempo komen steeds grotere opgaven op ons af. Dit vraagt om een wendbaar, flexibel en slagvaardig waterschap. Meer dan in eerdere beheerprogramma's is er aandacht voor klimaatverandering en maatschappelijke thema's zoals het Klimaatakkoord, duurzaamheid, energietransitie, biodiversiteit maar ook voor kansen zoals de digitale transformatie en de circulaire economie.

Omdat we ons realiseren dat wij deze taken niet alleen kunnen en willen uitvoeren, zoeken we de verbinding en samenwerking met gemeenten, provincies, het Rijk, bedrijven, belangenorganisaties en gebruikers van ons beheersgebied.

De missie brengen we in de praktijk door de beschikbare instrumenten doelgericht in te zetten. Het gaat onder andere om dagelijks beheer en onderhoud, vergunningverlening, toezicht en handhaving, monitoring, crisisbeheersing en communicatie. Ook bij het inzetten van deze instrumenten streven we naar het verbinden van onze wateropgaven met opgaven van onze partners vanuit de één-overheidsgedachte.

Missie uitgewerkt voor VTH

Met vergunningverlening, toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat activiteiten van derden en onszelf geen nadelige effecten hebben op deze missie en dragen we bij aan het bereiken van het doel schoon en gezond water, voldoende water in elk seizoen en voor veilig leven met water.

Visie op VTH

We houden rekening met de Omgevingswet waarbij het initiatief centraal staat. Dit betekent een andere manier van denken. We gaan van "het mag niet, tenzij er een vergunning voor is verleend of het past binnen de algemene regels" naar "het mag, mits rekening wordt gehouden met de randvoorwaarden". Dit wordt ook wel omschreven als we gaan van "nee, tenzij" naar "ja, mits". Wanneer we dan toch bij het toezicht zaken constateren die in strijd zijn met de regelgeving of de vergunningsvoorwaarden treden we vanuit deze gedachte handhavend op. Voor het bepalen van de uiteindelijke handhavingsactie gebruiken we de Landelijke Handhaving Strategie Omgevingswet (LHSO).

Daarnaast zetten we de laatste jaren meer in op communicatie. Bewustwording wordt bereikt door op bedrijfsniveau het gesprek aan te gaan, maar ook door het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en deelname aan doelgroepgerichte beurzen. Preventie is bij toezicht en handhaving een steeds belangrijker element aan het worden. De rol verandert hierdoor deels van handhaver naar voorlichter.

Kort gezegd er staat ons een boeiende tijd te wachten waarin veel gaat veranderen en de handhaving zal meebewegen. Dit betekent in de praktijk: soepel waar het kan en een passende interventie waar nodig.

2. Omgevingswet

In de Omgevingswet worden wet- en regelgeving (waaronder o.a. de Waterwet en Wet milieubeheer) voor de leefomgeving gebundeld en gemoderniseerd. Daarmee heeft de Omgevingswet impact op de inhoud van het werk en de werkwijze van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Deze wet treedt op 1 januari 2024 in werking. In hoofdstuk 2 van de Omgevingswet is geregeld welk bestuursorgaan bevoegd gezag is voor een activiteit. De wet kent een bevoegdheidstoedeling voor wateractiviteiten en andere activiteiten dan wateractiviteiten. In de meest voorkomende gevallen blijft het waterschap bevoegd gezag voor de wateractiviteiten. Uitzondering hierop zijn activiteiten op Rijkswateren en grote grondwateractiviteiten.

Uitgangspunt van de Omgevingswet is om zoveel mogelijk activiteiten te regelen door middel van algemene regels. Vanuit deze gedachte is ook de Waterschapsverordening opgesteld. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Waterschapsverordening kunnen deze regels via het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) worden geraadpleegd. Voor de handhavers wordt het DSO een belangrijke bron voor het raadplegen van die regels. Dat vraagt van hen een andere manier van werken.

Verder gaat onder de Omgevingswet burgerparticipatie een nog grotere rol spelen. Dit betekent dat gestimuleerd wordt dat omwonenden meer bij een initiatief worden betrokken. Hierin ligt de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer. De overheid zal moeten bewegen van 'nee, tenzij...'- naar 'ja, mits...'-denken. Dit vergt voor de medewerkers van Vergunningverlening en Handhaving een flexibele en creatieve rolopvatting. Er vindt een verschuiving plaats van 'sectoraal denken' naar 'leefomgeving-breed denken'.

2.1 Deregulering

De afgelopen jaren zijn steeds meer activiteiten onder de werkingssfeer van algemene regels gebracht. De volgende jaren zullen wij blijven kijken of er verdere stappen in de deregulering kunnen worden gezet. Deregulering heeft het doel om de administratieve lasten voor inwoners, overheden (incl. het waterschap) en bedrijven te verlichten. Door de algemene regels zal de nadruk komen te liggen op toezicht en handhaving, doordat we minder aan de voorkant met vergunningen gaan regelen en meer aan de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners, bedrijven en overheden overlaten. De ontwikkeling is dat er meer onder de meldplicht valt.

Een element dat nieuw is onder de Omgevingswet, is de mogelijkheid tot handhaven bij 'het niet melden'. Daarnaast zullen veel activiteiten niet meer hoeven te worden gemeld en 'toestemmingsvrij' zijn. Aan de melding wordt met de Omgevingswet een zwaardere eis gesteld: als niet gemeld wordt, mag de activiteit niet starten. Dat maakt direct handhaven mogelijk.

2.2 Zorgplicht

De algemene zorgplicht uit de Omgevingswet (art. 1.9) is alleen bestuursrechtelijk handhaafbaar. De specifieke zorgplichten uit het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) zijn zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijk handhaafbaar. Ook zijn er activiteiten die niet onder het BAL vallen maar straks onder het Omgevingsplan of onder de Waterschapsverordening.

Het doel van de Omgevingswet is dat de Waterschapsverordening meer dan de Keur een “levend” document wordt. Op het moment dat handhavers in het veld constateren dat algemene regels niet voldoen en het wellicht nodig is om de zorgplicht concreet in te vullen, is het goed dat de Waterschapsverordening wordt aangepast. Het met enige regelmaat aanpassen van de verordening moet een 1, 2, 3-tje van Vergunningverlening en Handhaving, Beleid en Juridische Zaken worden.

2.3 Voorlichting

Nieuwe wet- en regelgeving zorgt in het begin bij initiatiefnemers voor onduidelijkheid. Reden voor ons om meer in te zetten op communicatie en voorlichting. Bewustwording wordt bereikt door op bedrijfsniveau het gesprek aan te gaan, maar ook door het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en deelname aan doelgroepgerichte beurzen. Preventie is bij toezicht en handhaving een steeds belangrijker element aan het worden.

De rol verandert hierdoor deels van handhaver naar voorlichter. De nieuwe competenties voor de vergunningverleners en handhaver vanuit de Omgevingswet zijn: omgevingsbewust, verbinden, bestuurlijke sensitiviteit. Integraal werken en verantwoordelijkheid nemen laten dit ook zien.

2.4 Kwaliteit

In het Omgevingsbesluit ligt ook voor de waterschappen vast op welke wijze de kwaliteit van de vergunningverlening, handhaving en het toezicht wordt geborgd (§ 13.2.2 Strategische en programmatische uitvoering en handhaving). Daarnaast hanteren de waterschappen en Rijkswaterstaat een door deze organisaties vastgesteld kwaliteitsbeleid (zie bijlage 1). Dit dient de kwaliteit van medewerkers en hun werk te garanderen.

3. Prioriteiten en programmering

Dit hoofdstuk gaat over het handhavingsbeleid, de doelen en het proces om te komen tot een prioritering en programmering van de handhavingstaken.

3.1 Beleidscyclus 'BIG-8'

Het handhavingsbeleid wordt vormgegeven volgens de 'BIG-8' systematiek. De 'BIG-8' beleidscyclus geeft inzicht in het cyclische gedachtegoed van de wettelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voor toezicht- en handhavingsbeleid. De strekking van dit beleidsdocument heeft betrekking op het bovenste deel van de cyclus, het zogenaamde strategisch en tactische deel, waarbij gaat het om de prioriteitenstelling, risicoanalyse, de meetbare doelen, het handhavingsprogramma en evaluatie.

Het onderste deel van de figuur, de operationele cyclus, wordt jaarlijks uitgewerkt in de vorm van het handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) en de evaluatie daarvan, het jaarverslag.

De 'big-eight': de elementen die samen een logisch, cyclisch en sluitend beleidsproces vormen.

Beleidscyclus (1-4)

Afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen van wetgeving wordt vergunnings- en handhavingsbeleid aangepast of geactualiseerd.

Uitvoeringscyclus (jaarlijks, 5-8)

In het jaarverslag worden aan het eind van het jaar de resultaten van vergunningverlening en handhaving geëvalueerd. De bevindingen worden gebruikt bij het opstellen van het nieuwe uitvoeringsprogramma.

3.2 Handhavingsdoelen

Handhavingsdoelen

De inzet van toezicht en van andere instrumenten is gericht op het bereiken van een goede naleving (naleefgedrag) van de wetten en regels. Dit draagt immers bij aan het behalen van de in het waterbeheerprogramma genoemde primaire doelen voor de thema's 'schoon en gezond water', 'voldoende water in elk seizoen' en voor 'veilig leven met water'.

A. De doelen voor thema 'schoon en gezond water' zijn:

1. In 2027 voldoen alle KRW waterlichamen aan een goede ecologische en een chemische toestand die de gewenste gebruiksfunctie van het oppervlaktewater niet belemmert.
2. In 2027 hebben alle KRW-waterlichamen een goede biologische toestand en voldoen daarmee aan de doelen voor fytoplankton, macrofyten, macrofauna en vis.
3. Een goede, specifiek benoemde kwaliteit voor een aantal categorieën wateren, waaronder grondwater, stedelijk water, zwemwater en waardevolle wateren.

Input voor het handhavingsprogramma

Jaarlijks is er een overzicht waar in ons gebied normoverschrijdingen voorkomen en welke stoffen deze normoverschrijdingen veroorzaken. Daarmee verkrijgen we inzicht in welke mate in de oppervlaktewaterlichamen voldaan wordt aan de chemische toestand. Voor de ecologische toestand wordt biomonitoring uitgevoerd. Dit betekent:

- Monitoring op een aantal vaste punten die relevant zijn voor één of meerdere parameters uit de KRW;
- Voor verschillende parameters kunnen verschillende plekken worden gekozen om de relatie met een parameter aan te tonen. Als emissie van bepaalde parameters lokaal plaatsvindt dan wordt ook lokaal gemeten.

De uitkomsten van deze metingen worden meegenomen in de prioritering van de handhaving. Daarbij ligt de nadruk op het terugbrengen van structurele overschrijdingen van de norm naar een incidentele overschrijding. In de tabel hierna staat de doelstelling per activiteit beschreven.

Doelstelling per activiteit	
RWZI's	Door middel van controles nagaan of er geloosd wordt conform het Omgevingsbesluit of maatwerkvoorschriften zodat de kwaliteit van het ontvangende water niet nadelig wordt beïnvloed.
Seveso inrichtingen	Onvoorziene lozingen bij deze risicobedrijven zoveel mogelijk te voorkomen.
Lozingen oppervlaktewater	In stand houden of verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. (Tijdelijke) verslechtering van de oppervlaktewaterkwaliteit is niet toegestaan.
Agrarische lozingen	Het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit door het voorkomen van lozingen met gewasbeschermingsmiddelen en eutrofiërende stoffen. Daarnaast het voorkomen van onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de landbouwpercelen of in de kassen.
IBA's	Voorkomen dat onvoldoende gezuiverd huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewater wordt geloosd.
Waterbodem	Voorkomen dat als gevolg van het toepassen van verontreinigde grond of baggerspecie de waterkwaliteit wordt verslechterd.
Indirecte lozingen	Lozingen op het riool mogen de goede werking van de RWZI's en de kwaliteit van het oppervlaktewater niet nadelig beïnvloeden.

B. De doelen voor het thema 'voldoende water in elk seizoen' zijn:

1. Onder normale omstandigheden werken aan doeltreffend en doelmatig waterbeheer gericht op optimaal functiegebruik (beregening, scheepvaart, etc.).
2. Onder droge omstandigheden droogteschade zo lang mogelijk voorkomen.
3. Onder natte omstandigheden wateroverlast en schade zoveel mogelijk voorkomen

Input voor het handhavingsprogramma

Watergebruikers in het gebied worden gestimuleerd om efficiënter met water om te gaan en waterbesparende maatregelen te nemen. De kwantiteitstaken zoals onttrekking van het grondwater en oppervlaktewater worden in de Waterschapsverordening gereguleerd.

In de tabel hierna staat de doelstelling per activiteit beschreven.

Doelstelling per activiteit	
Beheer en onderhoud watersysteem	Door toezicht/schouw op onderhoud van de watergangen de afvoerende en bergende capaciteit voldoende te waarborgen (zie bijlage 8 voor ons schouwbeleid).
Grondwateronttrekkingen	Door toezicht nadelige gevolgen voor de omgeving voorkomen.
Oppervlaktewateronttrekkingen	Door toezicht tegengaan van verdroging en zorgen voor een eerlijke verdeling van water.

C. De doelen voor het thema ‘veilig leven met water’ zijn uitgewerkt in drie lagen:

1. Waterkeringen
  - Voorkomen van overstromingen door instandhouding en verbetering van primaire en regionale keringen en kunstwerken (dijken, sluizen, etc.) overeenkomstig het vereiste beschermingsniveau.
  - Voorkomen van wateroverlast vanuit het regionale systeem door middel van verbetering en instandhouding van overige keringen. De overige keringen zijn onderdeel van het regionale watersysteem.
2. Ruimtelijke inrichting
  - Het beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast.
  - Het vergroten van het bewustzijn en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, overheid en bedrijven bij wateroverlast en overstromingen.
3. Crisisbeheersing
  - Een effectieve crisisorganisatie voor beheersing van crisissituaties.

Input voor het handhavingsprogramma

Vooralsnog zijn er geen andere indicatoren voor het thema veiligheid dan de indicator naleefgedrag. In de komende periode wordt onderzocht of en welke indicatoren opgesteld kunnen worden voor het thema veiligheid met als doel de kwaliteit van de waterkeringen in stand te houden of te verbeteren. Voor de primaire waterkering wordt aangesloten bij de wettelijke veiligheidsnormen waarin de faalkans centraal staat.

Doelstelling per activiteit

Beheer en onderhoud keringen

Door toezicht/schouw op onderhoud van de keringen en gestuurde boringen voorkomen van waterschade aan percelen (vastgoed en gewas) en de veiligheid voor inwoners voldoende te waarborgen (zie bijlage 8 voor ons schouwbeleid).

3.3 Prioritering

De capaciteit voor toezicht en handhaving is altijd (te) beperkt. Er moeten keuzes worden gemaakt waar en hoe we onze handhavers willen inzetten met het oog op de te behalen doelen. Het prioriteren heeft als doel om de handavingsinspanning te relateren aan het risico voor 'schoon en gezond water', 'voldoende water in elk seizoen' en 'veilig leven met water'.

Prioriteitenstelling en risicoanalyse

Het stellen van prioriteiten binnen de handhavingstaken gebeurt op de volgende wijze:

- Een omschrijving van het doel van de handhaving per beleidsthema 'schoon en gezond water', 'voldoende water in elk seizoen' en voor 'veilig leven met water'.
- Vastleggen van meetbare indicatoren en het naleefgedrag voor alle doelstellingen.

1. *Prioriteitenstelling van de handhavingsthema's*

Deze systematiek is er op gericht verschillende thema's te kunnen vergelijken en beoordelen om te komen tot een belangenafweging. Er wordt een inventarisatie gemaakt van de problemen die in ons beheersgebied spelen. Hierbij wordt naast de interne bronnen ook gebruik gemaakt van landelijke of regionale aandachtspunten. De basis van een adequaat handavingsproces vormt het uitvoeren van een analyse van de "handavingsproblemen" binnen het beheergebied van het waterschap.

Het doel van de analyse is richting en sturing te kunnen geven aan de te verrichten werkzaamheden. Daarvoor is een overzicht nodig van de taken, de probleemgebieden en de effecten en kansen op overtredingen. De prioriteitenstelling wordt bepaald aan de hand van de volgende criteria:

- volksgezondheid;
- milieueffect / flora & fauna;
- bestuurlijke gevoeligheid / imago;
- financiële schade voor waterschap of maatschappij.

2. Risicoanalyse voor lozingen

Er zijn drie methoden om de handhavingsinzet op lozingen te prioriteren:

- gebiedsgericht
- branchegericht
- bedrijfsgericht

Gebiedsgericht toezicht

De gedachte achter gebiedsgericht toezicht is het verbeteren van de lokale waterkwaliteit wanneer uit de oppervlaktewateranalyses blijkt dat die niet voldoen aan de KRW doelstelling. Deze projectmatige, nieuwe gebiedsgerichte vorm van handhaven maakt de effecten van de inzet van handhaving direct meetbaar.

Branchegericht toezicht

Door analyse van de verzamelde gegevens kan per handhavingsonderwerp het naleefgedrag (het voldoen aan vergunningsvoorschriften, milieuregels) worden vastgesteld. In het geval het naleefgedrag van een bepaalde bedrijfstak laag is, wordt daar de handhavingscapaciteit op ingezet. Door analyse kan achterhaald worden waardoor er zoveel overtredingen plaatsvinden in een bepaalde branche).

Bedrijfsgericht toezicht

Bedrijfsgericht toezicht is een combinatie van de nog niet gehaalde water- kwaliteitsdoelstellingen in relatie tot de mogelijke overschrijdingen van de lozingsnormen door één lozer. De effecten van potentiële en feitelijke overtredingen en de kansen op overtredingen worden voor de afvalwaterlozingen bepaald aan de hand een risicoanalyse die is gebaseerd op de volgende criteria:

- 1 Hebben er overtredingen plaatsgevonden in de afgelopen 2 jaar en wat was de zwaarte van deze overtreding(en)?
- 2 Wat voor soorten stoffen kunnen er worden geloosd? Hierbij wordt onderscheid gemaakt in (minder) milieurelevante en prioritair, prioritair gevaarlijke en zeer zorgwekkende stoffen.
- 3 Wat is de 'status' van oppervlaktewater waarop geloosd wordt? Hierbij wordt gekeken naar kwetsbaarheid en de chemische staat van dat betreffende oppervlaktewater.

Door het beantwoorden van vragen krijgt elk bedrijf een aantal punten. Het aantal punten wijst naar een categorie-indeling en bij elke categorie hoort een (minimale) bezoek- en bemonsteringsfrequentie (zie bijlage 2).

3.4 Programmering

Uitvoeringsprogramma

De eerder in dit hoofdstuk beschreven doelstellingen worden in praktische zin verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) wordt opgesteld aan de hand van de waterkwaliteitsanalyses, uitkomsten van de risicoanalyse (2.3 Prioritering) en de prioriteitenstelling van de onderwerpen.

Allereerst worden alle geprioriteerde onderwerpen geïnventariseerd. Op basis van de prioritering komt een teamplanning tot stand. Als het niet mogelijk blijkt om de hoog geprioriteerde onderwerpen in een volgende jaar te plannen dan kan een voorstel voor inhuur worden gedaan.

Het HUP wordt opgesteld met de looptijd van één kalenderjaar en voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur of een afgevaardigde daarvan.

Monitoring

De monitoring van het handhavingsproces is geborgd in de werkprocessen. Na het opstellen van het jaarlijkse HUP vinden er drie evaluatiemomenten plaats; dit zijn de voor- en najaarsrapportage en het jaarverslag. In de tussenrapportages wordt gekeken naar de geplande taken en hoever het met de voortgang van de uitvoering daarvan staat. Wanneer er afwijkingen ten opzichte van de planning zijn wordt bijgestuurd. Bij grote afwijkingen volgt een keuzevoorstel in de nog uit te voeren taken.

Monitoring is dus noodzakelijk om te kunnen vaststellen of de jaarplanning en de handhavingsdoelstellingen worden bereikt. Voor het proces van monitoren zijn indicatoren nodig. Een indicator is een meetbaar fenomeen (meestal een getal) dat een signalerende functie heeft. Wijkt een indicator af van de vooraf bepaalde norm dan wordt daarover in het jaarverslag gerapporteerd. Voor een goed werkend beleidssysteem is het van belang dat gegevens worden geregistreerd. De relatie tussen de gekozen methodiek en de handhavingsdoelstellingen impliceert dat deze doelen voldoende concreet (meetbaar) moeten zijn.

Meetbare doelen

Er zijn indicatoren om de voortgang te monitoren voor wat betreft het bereiken van doelstellingen voor 'schoon en gezond water', 'voldoende water in elk seizoen' en voor 'veilig leven met water'. Daarnaast zijn er nog specifieke indicatoren voortkomend uit de kwaliteitseisen uit het Omgevingsbesluit.

Hieronder een niet uitputtende lijst van indicatoren die we gebruiken voor de monitoring:

- het aantal geplande en uitgevoerde controles;
- de geconstateerde overtredingen;
- naleefgedrag;

- bestuursrechtelijk optreden;
- strafrechtelijk optreden;
- het aantal klachten en calamiteiten.

Jaarverslag

Gedurende het jaar wordt er aan de hand van vooraf afgesproken indicatoren gemonitord en indien nodig bijgestuurd. Aan het eind van het jaar wordt een jaarverslag opgesteld waarin de realisatie van het uitvoeringsprogramma wordt geëvalueerd. De bevindingen van het jaarverslag worden gebruikt bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar. Met het opstellen van het programma, het uitvoeren van een evaluatie (middels een jaarverslag) en het doorvoeren van verbetermaatregelen is de 'plan-do-act' cyclus compleet.

Elk jaar wordt er een jaarverslag opgesteld en voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur. Ook wordt jaarlijks de enquête van de Unie van Waterschappen (UvW) ingevuld. De UvW aggregiert de gegevens van alle waterschappen, waarna de minister en de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van de milieuhandhaving op voor het domein water.

Interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) is de toezichtstaak die de provincie heeft ten aanzien van de uitvoering van de wettelijke taken door de waterschappen. Interbestuurlijk toezichthouden bestaat voor handhaving uit het beoordelen of de uitvoering daarvan voldoet aan de daar aan gestelde eisen. Ieder jaar worden het jaarverslag en het uitvoeringsprogramma verzonden naar de interbestuurlijk toezichthoudende provincie, die op basis daarvan een oordeel vormt of voor dat jaar aan de kwaliteitscriteria voor de milieuhandhaving wordt voldaan. In uitzonderlijke gevallen kan dit leiden tot het plegen van interventies. Met andere woorden: het IBT ziet toe of op een correct wijze invulling wordt gegeven aan het programmatisch werken volgens de BIG-8 systematiek.

4 Strategie

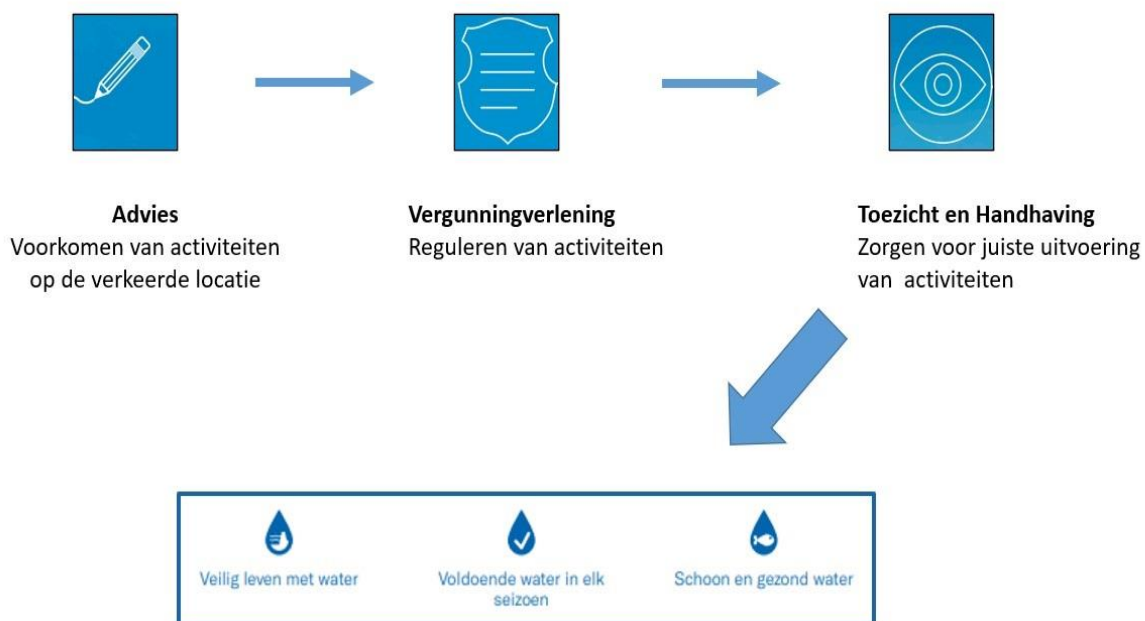
4.1 Nalevingsstrategie

Handhaven is geen doel op zich maar een middel om te zorgen dat iedereen zich aan de regels houdt. Dit draagt uiteindelijk bij aan de doelen van het waterschap: veilig leven met water, voldoende water in elk seizoen en schoon en gezond water. Dat is waarom er meer aandacht dient te worden besteed aan de achterliggende oorzaken van het niet naleven.

Om in te spelen op de verschillende oorzaken van 'niet naleven' zijn er diverse instrumenten beschikbaar:

- *Preventie* (zie 3.2);
- *Toezicht* (zie 3.3);
- *Sanctioneren en opsporen*: Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet (zie 3.4).

Doelen & Instrumenten

4.2 Preventiestrategie

Voordat we starten met toezicht (en indien nodig daarna handhaven) proberen we al van te voren activiteiten in goede banen te leiden. Dit doen we door andere overheden te adviseren, activiteiten te reguleren en het geven van voorlichting aan nieuwe doelgroepen en bedrijven.

Advies

Met goed advies voorkomen we dat activiteiten op een verkeerde en ongeschikte locatie plaatsvinden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het instrument 'watertoets' waarbij waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze worden gewogen bij het

opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is niet een toets achteraf, maar een proces dat de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek brengt in een zo vroeg mogelijk stadium.

Daarnaast willen we met onze adviezen aan de gemeenten en Omgevingsdiensten voor lozingen op het riool bijdragen aan inhoudelijk gedegen vergunningen, meldingen en maatwerkvoorschriften. Een goede regulering daarvan is van belang voor een goede werking van onze zuiveringstechnische werken en daarmee ook van de oppervlaktewaterkwaliteit.

Regels

Een uitgangspunt van de Omgevingswet is om zoveel mogelijk activiteiten te reguleren door middel van algemene regels. Met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) komt er één digitaal loket voor de fysieke leefomgeving waar een initiatiefnemer terecht kan voor informatie, het aanvragen van een omgevingsvergunning of het doen van een melding. De betrokkenheid van handhaving bij de totstandkoming van voorschriften in een vergunning of algemene regels is van belang om te komen tot handhaafbare regels. Ook maakt handhaving afspraken met een initiatiefnemer over de invulling van zorgplichten. Naar mate dit proces beter loopt, is er meer draagvlak bij de aanvrager om aan regels te voldoen. Bovendien zijn goed onderbouwde en duidelijke vergunningsvoorschriften of goed uitgelegde algemene regels beter handhaafbaar.

Voorlichting

We zetten gericht in op kennis, houding en gedrag bij de verschillende doelgroepen vanuit de volgende gedachte: bekendheid met regelgeving levert draagvlak daarvoor. Voordat streng toezicht uitgevoerd kan worden, zal eerst geïnvesteerd moeten worden in bekendheid met en draagvlak voor regelgeving.

Gebleken is namelijk dat veel bedrijven de nieuwe generatie wetgeving, ter vervanging van de vergunning of gedeeltelijk de vergunning overnemend, niet goed kent en begrijpt. Voordat het toezicht start, beginnen we met voorlichting om de onbewuste overtredingen te voorkomen. Dit doen we tijdens bedrijfsbezoeken, met nieuwsbrieven en door het geven van presentaties. Uiteindelijk moet dat leiden tot meer begrip, acceptatie bij de doelgroep en daarmee tot een positieve gedragsverandering. Daarmee voorkomen we overtredingen door gebrek aan kennis.

4.3 Toezichtstrategie

Toezicht is er op gericht om de betrokkenen een goed inzicht te geven in wat wel en wat niet is toegestaan. Door in een vroegtijdig stadium in overleg te treden met doelgroepen kunnen overtredingen worden voorkomen. Handhavers kunnen daarbij gevraagd of ongevraagd advies geven. Toezicht kan op vele manieren worden uitgevoerd. Hierna volgen de vormen van toezicht, die we binnen ons waterschap gebruiken.

Bemonstering afvalwaterstromen

De frequentie van de controlebemonstering wordt bepaald met behulp van een risicoanalyse (zie bijlage 2). De bemonstering wordt uitgevoerd door het Sterlab gecertificeerde laboratorium van waterschap Hunze en Aa's. Door de certificering is de betrouwbaarheid van bemonstering en analyse gewaarborgd. Bij de beoordeling van analyseresultaten houden we rekening met de meetonzekerheid die ontstaat bij de bemonstering en de analyse van het monster in het laboratorium (zie bijlage 5).

Bedrijfsbezoeken

Bedrijfsbezoeken vinden plaats naar aanleiding van vragen, klachten of overtredingen. Daarnaast zijn er reguliere bedrijfsbezoeken, die afhankelijk van de prioritering worden uitgevoerd. De voorbereiding van een controle bestaat uit het bestuderen van de vergunning of melding, de handhavings- en de bedrijfshistorie.

Administratief toezicht

Administratief toezicht kan bestaan uit controles van analyseresultaten die het bedrijf aan het waterschap toestuurt. Het meten en bemonsteren is geregeld in de vergunning of in het besluit of de waterschapsverordening via een meet- en bemonsterverplichting.

Ook het controleren van gegevens van grondwateronttrekkingen, afvoerbonnen van afvalstoffenstromen, logboeken, elektronische jaarverslagen, milieurisico-analyses, calamiteitenplannen, productveiligheidsbladen, gewijzigde interne voorschriften of andere documentatie valt onder administratief toezicht.

Systeemgericht toezicht

De klassieke methode waarbij wordt gehandhaafd door middel van controle op de output, wordt als een te beperkt handhavinginstrument gezien indien men zicht wil krijgen op een continue borging van de naleving van wet- en regelgeving. Het idee is dat betere resultaten kunnen worden geboekt als de toezichthouder inzicht zou krijgen in de achterliggende processen en strategieën waarmee het bedrijf borgt dat het veilige producten op de markt zet. De doelstellingen van systeemgericht toezicht zijn:

- het afstemmen van het toezicht op het niveau van compliance management van het bedrijf;
- het stimuleren van bedrijven met potentie tot compliance management om hun systeem verder te verbeteren;
- het verminderen van de toezichtlast door een effectievere en efficiëntere invulling van het toezicht. De efficiëntie kan worden verhoogd door het combineren van toezichtbezoeken van verschillende overheidsdiensten en het gebruik maken van managementsystemen aanwezig in de bedrijven;
- het belonen van bedrijven met een goed werkend compliance management systeem bijvoorbeeld door ze op een 'witte lijst' te zetten.

Vrije veldtoezicht/Toezicht buitengebied

Het toezicht in het buitengebied voeren we uit in de vorm van vrije veld controles en vluchten met de helikopter

Innovatieve technieken

Met innovatieve technieken zoals [Environmental DNA analyse](#) en [Passive sampling](#) kunnen bronnen van ongewenste en illegale lozingen worden opgespoord. Drones zijn in staat om haarscherp beelden en ook bijvoorbeeld warmte te registreren.

In het project [NL Veranderdetectie](#) werken de waterschappen samen met STOWA, het Waterschapshuis en een aantal andere partijen aan effectiever en efficiënter toezicht in het veld door gebruik te maken van hoge resolutie satelliet- en luchtfoto's in combinatie met kunstmatige intelligentie (AI). Komende 5 a 10 jaar kan hiervan worden verwacht dat ongewenste veranderingen in het veld (lees: mogelijke overtredingen) eenvoudiger kunnen worden opgespoord. De verwachting is dan ook dat er steeds meer overtredingen worden gevonden. Het toezicht zal voor een belangrijk deel geautomatiseerd en van achter het bureau worden verricht. Mogelijk verandert daarmee het karakter van het werk van de handhaver. Dit kan er toe leiden dat er meer tijd zal worden besteed aan bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving. Wanneer ook ingezet wordt op communicatie over deze nieuwe opsporingstechniek kan dat een preventief effect hebben.

4.4 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

De Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) is geactualiseerd voor de Omgevingswet (LHSO) en blijft gewoon van kracht.

Zoals in de LHSO is aangegeven hebben handhavingsinstanties een beginselplicht tot handhaven. “Handhavend optreden” is eerlijk vanuit het oogpunt van een gelijke behandeling. Maar ook tegenover de maatschappij die ervan uit mag gaan dat handhavers zodanig optreden dat haar rechtsgevoel wordt gerespecteerd en de leefomgeving veilig, schoon en gezond blijft’.

Wanneer tijdens surveillance of het houden van toezicht, een overtreding wordt geconstateerd, kan het waterschap handhavend optreden. De wijze waarop het waterschap bestuurs- en/of strafrechtelijke stappen neemt, wordt mede bepaald aan de hand van de LHSO. De LHSO is ontwikkeld voor een breed palet van wetgeving en afgestemd met vele toezichthoudende overheidsinstanties. Toepassing van de LHSO leidt tot gecoördineerd en effectief bestuurs- en/of strafrechtelijk handelen.

Op basis van de LHSO kunnen na constatering van een overtreding verschillende interventies worden ingezet. De volgende interventies worden genoemd:

Bestuurlijk herstellend

- Aanspreken/informereren
- Waarschuwen – brief met hersteltermijn
- Bestuurlijk gesprek
- Last onder dwangsom
- Last onder bestuursdwang

Bestuursrecht bestraffend

- Bestuurlijke boete
- Intrekken vergunning
- Tijdelijk stilleggen

Strafrecht

- Bestuurlijke strafbeschikking milieu
- Proces-verbaal

Voor de inhoud van de LHSO en een beschrijving per bovengenoemde interventie wordt verwezen naar bijlage 3 en 4. Voordat we de LHSO hanteren wordt beoordeeld of legalisatie van de overtreding mogelijk is.

Indien we besluiten tot het opleggen van een dwangsom dan wordt de hoogte daarvan afgestemd op de ernst van de overtreding. In bijlage 7 is beschreven hoe de hoogte van een

dwangsom wordt vastgesteld. Echter voordat strafrechtelijk kan worden opgetreden zal eerst moeten worden getoetst of aan de criteria voor het strafrechtelijke functionele daderschap is voldaan.

5. Samenwerking

We realiseren ons dat wij onze doelen niet alleen op eigen kracht gaan bereiken. Daarom zoeken we de verbinding en samenwerking met gemeenten, provincies, het Rijk, bedrijven, belangenorganisaties en gebruikers van ons beheersgebied. Door samen te werken kunnen we beter inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij en daar zelf aan bijdragen.

We opereren vanuit partnerschappen en zetten in op de één-overheidsgedachte, waarbinnen de samenwerking tot stand moet komen:

1. Vanuit verplichtingen die in de wet zijn gereguleerd;
2. Door bestuurlijke afspraken;
3. Vanuit ambtelijk contacten.

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van verschillende samenwerkingsverbanden met en beschrijving daarvan.

5.1 Wettelijk verplicht en geregeld

Samenwerking bestuursrecht en strafrecht

Om effectief te kunnen handhaven, is intensieve samenwerking tussen de handhavingspartners noodzakelijk. Omdat vrijwel alle omgevingsrechtelijke regels zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk worden gehandhaafd, geldt dat niet alleen voor de bestuurlijke overheden maar ook voor de instanties binnen de strafrechtsketen. Afstraffing vindt niet alleen meer plaats via het strafrecht (OM, strafrechter of opsporingsdienst), maar ook het bevoegd gezag (bestuur) kan overtredingen bestraffen.

Omgevingswet Dubbele handhavingsbevoegdheid

Er kan sprake zijn van coördinatie bij de behandeling van de verschillende aanvragen. Bij een meervoudige aanvraag voor verschillende wateractiviteiten kan het bevoegd gezag tussen de minister, RWS of andere waterschappen verschuiven. Uitgangspunt van de Omgevingswet is 'decentraal, tenzij'. Dit houdt in dat het laagste bevoegde gezag de vergunning verleent. De omgevingsvergunning bestaat straks uit twee aparte onderdelen: een omgevingsdeel en een waterdeel. Het bestuursorgaan dat bevoegd gezag is voor vergunningverlening is ook het bevoegd gezag voor de handhaving (hoofdstuk 18 Omgevingswet).

Daarnaast kan er sprake zijn van advies met instemming, op grond van afdeling 4.2 Omgevingswet door een ander bestuursorgaan. De (bestuursrechtelijke) handhavingstaak kan dan tevens door het bestuursorgaan worden uitgevoerd, dat heeft beslist met instemming om een omgevingsvergunning voor die activiteit en/of dat voorschrift. Bij 'advies met instemming' bij een vergunningprocedure kan er dus sprake zijn van een dubbele handhavingsbevoegdheid. De handhaving op de naleving van de voorschriften van een omgevingsvergunning voor dergelijke activiteiten is geregeld in artikel 13.3 van het Omgevingsbesluit. Dit betekent dat twee bevoegde gezagen kunnen en mogen handhaving bij een overtreding van één en dezelfde

(bedrijfs)activiteit. Voor een effectieve handhaving is een goede samenwerking en afspraken tussen het besluitvormende – en het adviserende orgaan essentieel.

Het waterschap behoudt het eerste toezicht en handhaving op de voorschriften indien er alleen sprake is van een groot waterschapsbelang tenzij dit met projectafspraken anders is vastgelegd. Indien er sprake is van een gemeenschappelijk belang dan zal in onderling overleg, op basis van bijvoorbeeld prioriteit en specialisme, worden afgestemd wie het toezicht en handhaving op zich neemt. Afspraken over bijvoorbeeld hersteltermijnen zullen in onderling overleg worden bepaald. In bijlage 6 is beschreven hoe de handhaver een de lengte van een termijn kan vaststellen. Het uitgangspunt is uiteraard dat een overtreder niet door de afzonderlijke bevoegde gezagen twee maal voor een overtreding van hetzelfde voorschrift zal worden bestraft.

5.2 Bestuurlijke afspraken en overeenkomsten

Indirecte lozers

Met het in werking treden van de Omgevingswet blijft het adviesrecht van de waterbeheerder over een aanvraag omgevingsvergunning voor een indirecte lozing bestaan. De huidige mogelijkheid tot regulier of bindend advies zal veranderen in een adviesrecht zonder instemming. De waterschapstaak van goed waterkwaliteitsbeheer tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten blijft echter onveranderd. Het belang van een doelmatige werking van onze zuiveringstechnische werken staat daarbij voorop. Een goede regulering van de lozingen op het riool is daarvoor een belangrijke voorwaarde.

Voor dit reguleren zetten we in op nauwe contacten met de Omgevingsdiensten. Met onze adviezen willen we bijdragen aan inhoudelijk gedegen vergunningen, meldingen en maatwerkvoorschriften. Dat laatste komt pas tot stand na een goed ‘samenspel’ tussen vergunningverleners, handhavers en zuiveringstechnologen. Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, zal de Omgevingsdienst steeds nadrukkelijker in dit ‘samenspel’ betrokken moeten worden. Om dat te bewerkstelligen is een handreiking voor het beoordelen van indirecte lozingen opgesteld.

Cross compliance

Vanuit het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ontvangen agrariërs inkomenssteun, die los staat van de productie. Voor het verkrijgen van inkomenssteun moeten agrariërs voldoen aan randvoorwaarden (ook wel ‘cross compliance’ genoemd). Het naleven van een aantal door de EU aangewezen eisen op het gebied van (water)milieu valt onder die voorwaarden. Het ministerie van Economische Zaken is eindverantwoordelijke voor de cross compliance-verplichtingen. Het ministerie heeft afspraken voor de samenwerking met andere overheden, waaronder de waterschappen, vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Deze overeenkomst is ondertekend door alle waterschappen.

Met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) is afgesproken dat bij bepaalde overtredingen door het waterschap een doormelding moet plaatsvinden. Deze doormelding geldt voor een aantal artikelen die opgenomen zijn in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en het Besluit Activiteiten Leefomgeving. Andere zaken die relevant zijn, zijn de mestvrije zone (gelijk aan de teeltvrije zone), het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het bevoeien (beregemen) van landbouwgronden met water. Ook moeten overtredingen met betrekking tot bevoeiing en beregening van landbouwgronden worden gemeld. Dit kan leiden tot vermindering van de inkomenssteun.

Seveso-inrichtingen

Brzo (Besluit risico's zware ongevallen) -inrichtingen krijgen onder de Omgevingswet een andere naam: Seveso-inrichtingen. Veel eisen aan deze bedrijven blijven hetzelfde. Die volgen namelijk uit de Europese Seveso-richtlijn. De Seveso-richtlijn is bedoeld om de veiligheid te verbeteren van locaties met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. De naam Seveso komt voort uit de Sevesoramp (Italië, 1976).

Voor toezicht en handhaving bij Seveso-inrichtingen gelden regels uit het Omgevingsbesluit. De veiligheidsregio, inspectie SZW en het WaBo bevoegd gezag zijn daarvoor de toezichthoudende instanties. Zij zorgen samen voor een toezichtstelsel en toezichtplan, dat gericht is op verbetering van toezicht bij op deze risicovolle bedrijven. Doel is om met de bevoegde gezagen meer als één gezamenlijke overheid het bedrijf te benaderen. Dit om de toezichtsdruk voor het bedrijf te verminderen en om meer integraal en themagericht te werken.

Voor het toezicht op Seveso-inrichtingen gelden aparte kwaliteitscriteria. Om hieraan te voldoen is een landelijk team van de waterbeheerders (Rijkswaterstaat en waterschappen) opgericht. In de vergadering van Commissie Waterketens en Emissies van de Unie van Waterschappen is op 15 februari 2013 het besluit genomen dat zes waterschappen de regie op zich nemen voor de andere waterschappen binnen de regievoerende Omgevingsdiensten.

Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Hunze en Aa's en Waternet zijn aangewezen als regievoerende waterschappen inzake Seveso-inspecties voor de Rijn-Oost waterschappen.

5.3 Ambtelijke samenwerking

NOOOT

Het NOOOT (Noord Oost Overleg Open Teelt) is een ambtelijke samenwerking tussen de Noordelijke en Oostelijke waterschappen (Noorderzijvest, Wetterskip Fryslân, Hunze en Aa's, Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta, Zuiderzeeland, Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel) en de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit). Doel van deze samenwerking is een uniforme handhaving door alle participerende organisaties in de open teelten. Jaarlijks is er een evaluatie van de resultaten en wordt een controleplan opgesteld voor het volgende jaar. Tevens worden de knelpunten besproken en vindt er afstemming plaats hoe hiermee in de

praktijk moet worden omgegaan.

Samenwerkingsverband Noord Oostelijke Omgevingsdiensten en waterschappen

Eind 2020 is door de bestuurders van de Noord Oostelijke waterschappen en Omgevingsdiensten een overeenkomst ondertekend, waarin de partijen de intentie hebben uitgesproken om voor VTH -taken samen te werken. Inmiddels heeft dit geleid tot een aantal projecten die gezamenlijk zijn uitgevoerd. Door de deelnemers van de verschillende organisatie wordt dit als positief ervaren. Deze ervaring komt door de laagdrempelige manier waarop de projecten zijn opgezet, de diversiteit in projecten en de mogelijkheid om de participatiegraad per project te bepalen. Bovenal zorgen we ervoor dat de projecten praktisch zijn en direct van toegevoegde waarde voor de uitvoeringspraktijk.

Onderling toezicht rwzi's

In 2009 hebben de waterschapsbesturen van waterschap Hunze & Aa's en Noorderzijlvest het besluit genomen het toezicht op eigen rwzi's uit te wisselen. Op deze wijze voorkomen we dat 'de slager zijn eigen vlees keurt' en organiseren we onafhankelijkheid en de transparant toezicht op de rwzi's. Bij het toezicht op de rwzi's wordt, net als bij andere doelgroepen, de LHSO gehanteerd.

Idealiter zouden we dezelfde werkwijze voor wat toezicht en handhaving ook kunnen hanteren voor onze eigen werkplaatsen en eigen projecten. De praktische uitvoerbaarheid en haalbaarheid daarvan gaan we komende tijd onderzoeken.

5.4 Gegevensuitwisseling

Uitgangspunt dat we streven naar en gaan werken aan de optimalisering van de gegevensuitwisseling. Echter we moeten ons ervan bewust zijn dat een organisatie niet zomaar persoonsgegevens mag doorgeven aan personen of andere organisaties. De algemene regel is dat verstrekken van persoonsgegevens alleen mag als dat verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld. Of dit het geval is, hangt af van de concrete omstandigheden. Per situatie zal moeten worden beoordeeld of het verstrekken van gegevens:

1. verenigbaar is met het doel waarvoor die worden gebruikt en
2. of voldaan wordt aan de grondslagen van de Algemene verordening gegevens-bescherming (AVG)

Verenigbaar met doel

Vindt verwerking van persoonsgegevens plaats voor een ander doel dan dat waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld?

Is hiervoor geen toestemming van de betrokkene verkregen?

En is de verwerking ook niet gebaseerd op een wettelijke bepaling?

Dan kan verwerking toch plaatsvinden wanneer het andere doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt verenigbaar is met het oorspronkelijke verwerkingsdoel.

Bij de vraag of een verstrekking verenigbaar is, spelen verschillende factoren een rol:

- ieder verband met het doel van verzamelen;
- het kader waarin de persoonsgegevens zijn verzameld (verhouding betrokkenen en verwerkingsverantwoordelijke);
- de aard van de gegevens (bijzondere persoonsgegevens en/of persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten);
- de (mogelijke) gevolgen van een verstrekking;
- het bestaan van passende waarborgen (o.a. versleuteling of anonimiserend);
- de verwachtingen van de betrokkene (degene van wie een organisatie persoonsgegevens gebruikt).

Gronden voor verstrekking

Naast de algemene regel van verenigbaarheid geldt dat het verstrekken van gegevens gebaseerd moet zijn op een van de 6 grondslagen uit artikel 6 van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

In plaats van 'grondslagen' wordt ook wel de term 'gronden' gebruikt. De 6 grondslagen zijn:

1. toestemming van de betrokkene;
2. uitvoeren van een overeenkomst;
3. wettelijke verplichting;
4. vitaal belang van de betrokkene;
5. uitvoeren van een publiekrechtelijke taak;
6. gerechtvaardigd belang van de organisatie (deze grond geldt niet voor overheidsinstanties als zij persoonsgegevens verwerken in het kader van uitoefening van hun taken).